

CETR > Articles > [La saviesa a](#) > Compartir plenituds en lloc de competir entre totalitats

Javier Melloni

Compartir plenituds en lloc de competir entre totalitats

publicat a: *Xavier Melloni. Vers un temps de síntesi. Fragmenta, 2011. pgs. 41-56*

Les religions són receptacles d'una plenitud que hi ha estat vessada i que tracten de custodiar. Però en custodiar-la poden fer-se insolents. Per por de perdre-la la blinden, i en no saber què fer amb tanta densitat, la llancen sobre les altres sense atendre a allò que aquelles ja contenien. El problema de l'ésser humà és que, sent *capax Dei*, a la vegada és incapaç de suportar massa realitat. Les revelacions de les religions són anticipacions de realitat que experimentem com un excés de llum als nostres ulls encara cecs. Aquest enlluernament pot convertir-nos en éssers agressius en el moment en què caiem en la temptació d'apropiar-nos-la.

*Molt he rumiat sobre religions
per poder-les comprendre;
crec que totes deriven d'una única font
amb múltiples branques.*
Al-Hal·laj (s.iX-X)

L'obertura a la difícil alteritat permet una nova autocomprensió de cada religió i inaugura una nova relació entre elles. Cal explorar el canvi d'actituds que implica aquesta trobada.

1. Quan la plenitud es confon amb la totalitat

Les religions són receptacles d'una plenitud que hi ha estat vessada i que tracten de custodiar. Però en custodiar-la poden fer-se insolents. Per por de perdre-la la blinden, i en no saber què fer amb tanta densitat, la llancen sobre les altres sense atendre a allò que aquelles ja contenien. El problema de l'ésser humà és que, sent *capax Dei*, a la vegada és incapaç de suportar massa realitat. Les revelacions de les religions són anticipacions de realitat que experimentem com un excés de llum als nostres ulls encara cecs. Aquest enlluernament pot convertir-nos en éssers agressius en el moment en què caiem en la temptació d'apropiar-nos-la. L'apropiació d'aquesta plenitud esdevé totalitarisme. La totalitat, en el llenguatge d'Emmanuel Lévinas, és la reducció i el tancament d'una infinitud que s'obre davant nostre (1). La plenitud de l'Infinit, en canvi, ens és donada. La totalitat és una construcció nostra. És la catedral –la sinagoga, la mesquita o la pagoda- convertida en presó.

Les religions esdevenen indigestes –no solament indigestes, sinó summament perilloses- quan pretenen apoderar-se de l'Absolut. Perquè els ha arribat un esclat d'Allò, pensen haver-lo esgotat. L'Infinit esgotat és aquesta totalitat blindada, agressiva i fosca, un pernicios producte que la nostra generació no tolera perquè ha produït massa víctimes.

Es reconeix que una plenitud ha estat reduïda a totalitat per la crispació amb què es defensa. I que és propi de la plenitud és l'obertura, l'agraïment, la invitació. El que és propi de la totalitat és el tancament, l'exigència, la imposició. Les totalitats només poden competir entre elles, perquè es disputen un espai pla construït per elles mateixes. No es reben a si mateixes com a procedents del Suprem sinó que

Per temes:
La saviesa a...

a i s e P ciències En d i s i n i H
r i d B altres fonts r a l s I
e t r a i t s i r C La filosofia Judaísmo

Recomanem

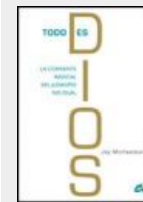
Ignacio Morgado
Cómo percibimos el mundo. Una exploración de la mente y los sentidos. Ariel, 2012.

Una obra que explica amb un estil planer, el fenomen de la consciència, dels seus continguts i dels mecanismes cerebrals que la fan possible. Existeixen els colors? Quin és el fonament de l'autoconsciència? Qui som? Quina

correspondència hi ha entre el que percebem i la realitat?

Jay Michaelson
Todo es Dios: la corriente radical del judaísmo no-dual. Madrid, Gaia, 2010. 317 p.

Una obra que ens introdueix al judaisme no-dual: què és, quines són les seves fonts tradicionals i contemporànies, les arrels històriques, el significat filosòfic i, també, semblances i diferències amb el budisme i

hinduisme no-duals, i com es viu en la pràctica.

Clayton M. Christensen. El dilema de los innovadores. Granica, 2000. 365 p.

L'autor mostra els principis pels que algunes empreses presenten resistència als canvis. Subratlla que una barrera important són els models mentals a través dels que s'interpreta la realitat.

l'ús, quan només se'ls n'havia mostrat un esglaó, una esclatxa.

Quan el que es comunica és una totalitat, només hi ha extermini o absorció de l'altre. No hi ha cap possibilitat d'escoltar el que és diferent. En aquests paràmetres, la missió és una ofensa, una violació.

2. Quan el principi es confon amb el final

Les religions coneixen el primer esglaó vers aquesta plenitud que se'ls ha permès entreure. Però el primer esglaó no és tota l'escala. ¿Qui sap quants accessos té? ¿Qui coneix en quantes escalinates es difracta? La missió es converteix en propaganda il·legítima quan exigeix als altres que pugin pels mateixos esglaons d'una única grada. És cert que és a l'inici on es juga la correcta direcció, perquè els graus de la desviació van augmentant a mesura que es recorre el trajecte. Com més llarg és, més pot desviar-se la meta. Però, ¿quina és la meta? La terra pura d'un jo descentrat de si mateix que es fa capaç d'acollir i de lliurar-se sense devorar perquè sap que prové d'un Fons inabastable al qual retorna tot sense haver-se'n separat mai.

Les formes de les muntanyes són diverses, i en això rau la bellesa de les serralades, però la neu cau a la mateixa alçada en totes elles. El contorn canvia, però la neu que les cobreix és la mateixa. El que importa és que es produeixi l'ascensió i que, a mesura que es va ascendint, apareguin horitzons que no s'aguaitaven al començament. També Moisès va començar atret per la bardissa que cremava sense consumir-se (Ex 3,2-3) i, al final de la vida, tot ell fou abrandat (Ex 34). ¿per què aquesta flama hauria de flamejar només en els matolls d'una muntanya? És cert que els humans som fills de la forma i necessitem un referent inicial que ens permeti endinsar-nos en aquesta realitat que conté totes les formes i que, alhora, està més enllà d'elles. La silueta del començament serveix per iniciar el camí que permeti orientar-nos. Però amb la forma comença el regne de la diferència i amb ella s'inicia també la disputa. Només a mesura que s'avança, aquest referent es va interioritzant i es descobreix que pot adoptar altres manifestacions.

Això no contradiu que cada tradició consideri que hi ha determinades persones, moments i llocs amb més capacitat teofànica que no pas d'altres i és natural que s'hi identifiqui, mentre no els converteixi en exclusius ni en excoents. Serveixen de detonants, d'estimuladors, però, després, el que és exterior a ells ha d'esdevenir interior. Altrament, sempre estem delegant en els altres allò que s'ha de gestar en cadascú.

Allò que atreu del Crist als cristians, de l'Alcorà als musulmans, de la Torà als jueus, dels Vedes als hindús o del Buddha als budhistes és l'abisme de llum, el vessament d'ésser que se'n desprèn i el camí que proposen per mantenir-se en estat d'obertura.

[...]

4. Quan la icona es confon amb l'ídol

El bagatge conceptual i simbòlic que presenta una religió madura no és idolàtric sinó icònic. El que ofereix cada tradició són unes determinades formes i referències de *relligació*, però no estan tancades en sí mateixes, sinó que remeten més enllà d'elles. Aquesta és la diferència entre l'ídol (*eidolon*) i la icona (*eikon*). Totes dues coses volen dir 'imatge' en grec, però en direccions oposades: l'ídol és una imatge saturada, posseïda, referida a ella mateixa, mentre que la icona és només una insinuació, un camí, una finestra que s'obre a l'infinit, de manera que ella mateixa desaparegui un cop s'ha passat a través seu. La iconització desapropria, mentre que la idolatràcia reté, la iconització expandeix, mentre que la idolatria crispa. La iconització obre a l'alteritat, ant de Déu com dels altres, fent que les diferents religions puguin mirar-se mútuament amb confiança en deixar de tenir una relació possessiva amb el transcendent.

Quan les religions transmeten la seva riquesa i la seva saviesa des d'aquesta

desposseïó, generen confiança. El que aleshores ofereixen són pautes, orientacions i criteris de discerniment per tal que cadascú aprofundeixi en les seves conviccions, La certesa essencial que transmeten les religions i que és comuna a totes és mostrar que el jo propi no és la mesura de totes les coses, sinó que pertany a un Tot molt més ampli. Aquest alliberament de la tirania de l'ego és el que més específicament poden aportar les religions, en oferir a cada creient uns vincles amb la Font de la qual rep l'existència, a la vegada que obre a la comunitat humana i al cosmos, tal com repetirem infatigablement.

Adorem ídols i ens hi sotmetem quan els tènues trets d'Allò que albirem es converteixen en traços simplificats i en esborralls que ens impedeixen veure més enllà del que hem vist. Satisfetes amb el que hem entrevist, ens hi instal·lem i quedem retinguts. Detenim el Misteri en creure que el posseïm i ens impedim créixer vers ell, tant com ho impedim als altres. Les paraules més dures de Jesús de Natzaret foren dirigides a aquells que s'interposaven entre Déu i la fe de la gent. (2)

El que és propi dels ídols és produir víctimes. Les víctimes es creen quan la fe queda empresonada dins d'uns paràmetres determinats. S'ha parlat de les religions com a catedrals semiòtiques (3). Són catedrals quan es presenten com a espais de realitat que ofereixen una evocació d'infinitud per descobrir. Espais simbòlics que convoquen, donen aixopluc i posen paraula i imatge al Misteri. Però l'arquitectura simbòlica de cada religió esdevé una presó quan no deixa sortir ni entrar per la regió de la realitat que ella delimita. Aleshores, la missió es converteix en una lluita per implantar el màxim de presons semiòtiques possible en un territori, ja sigui propi o aliè. Davant de tal espectacle, molts es retiren, perquè se senten violentats per una submissió en la qual no es reconeixen. Si, en canvi, aquests espais es presenten com a possibles –però no únics- retalls de l'Infinit que en ells pren forma, podran sobreviure als temps que vivim, Si els seus vitralls, sanefes i cal·ligrafies es presenten com a esclatxes vers més vida, vers més realitat, vers més humanitat, les catedrals, mesquites, temples i pagodes seran freqüentats. Si creen víctimes crispades i enrogides pels seus propis dogmes i absolutismes, les generacions presents i venidores voldran que siguin enderrocades.

[...cont.]fragment, dins: **Xavier Melloni. Vers un temps de síntesi. Fragmenta, 2011. pgs. 41-56**

(1) cf. E. Lévinas. *Totalidad e infinito*. Sígueme, 1990.

(2) cf. Mt 12, 9-14. 25-37; 15, 1-20; 16,5-12; 21, 23-46; 23, 1-12, ...

(3) J. Martín Velasco. "Revelación y fe desde la perspectiva de las ciencias de las religiones", dins: Cátedra Chaminade, *Fe*. Fundación Sta.Maria, PPC, 2005. p.184.

Tags: [En diàleg](#)

Sobre CETR

CETR es un centre laic al servei de l'estudi i el cultiu de la qualitat humana. És des d'aquesta perspectiva que abordem l'apropament a les tradicions religioses.

[Saber-ne més](#)

Col·labori amb CETR

Treballem sense ànim de lucre, i comptem només amb l'ajut econòmic i el recolzament voluntari dels nostres col·laboradors i amics

Consideri la possibilitat de sumar-se al projecte, contribuir a la seva permanència i desenvolupament del mode que resulti més adient a les seves possibilitats i interessos.

[Tot ajut és benvingut i li agraïm tot el que pugui donar-nos](#)

Cetr Centre d'Estudis on Facebook

Tot apunta per Cetr Centre d'Estudis

Tina

Marco

María Rosa

Dolores

Gregorio

Pili

Facebook social plugin

